

УДК 338.2

О. В. Загороднюк,

к. е. н., доцент, Уманський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8297-2123>

І. М. Новак,

д. е. н., професор, Уманський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1146-6861>

Л. М. Малюга,

к. е. н., доцент, Уманський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4057-2404>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.17.36

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ: АСПЕКТ ЧУТЛИВОСТІ ДО ЗОВНІШНІХ ЗАГРОЗ

O. Zahorodniuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Uman National University

I. Novak,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Uman National University

L. Maliuga,

PhD in Economics, Associate Professor, Uman National University

MANAGEMENT OF ECONOMIC SECURITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF CHERKASY REGION: THE ASPECT OF SENSITIVITY TO EXTERNAL THREATS

У статті досліджено проблематику управління економічною безпекою аграрних підприємств Черкаської області та її адаптацію до зовнішніх загроз, таких як макроекономічна нестабільність. Проведено емпіричне дослідження ефективності управління економічною безпекою аграрних підприємств Черкаської області за рівнем чутливості до зовнішніх загроз з використанням кореляційно-регресійного аналізу. За даними Держстату доведено, що аграрні підприємства Черкаської області мають потенційно високий рівень чутливості до зовнішніх загроз як за видом діяльності, так і за регіональною ознакою. Доведено наявність щільного та прямого зв'язку між динамікою ВВП та обсягами реалізації аграрних підприємств Черкаської області, щільного та зворотного зв'язку — між динамікою ВВП та кількістю зайнятих працівників у аграрних підприємствах Черкаської області, відсутність щільного зв'язку між динамікою ВВП та іншими досліджуваними показниками. Розроблено пропозиції впровадження безпекоорієнтованого управління аграрними підприємствами Черкаської області.

The formation of a secure state of functioning and development of an enterprise involves the formation of its own economic and financial stability, when, despite the deterioration of the macroeconomic environment, the enterprise has the internal potential to maintain its activities and development in the long term.

The purpose of this article is to empirically study the effectiveness of economic security management of agricultural enterprises in the Cherkasy region in terms of the level of sensitivity to external threats.

The hypothesis is proven that the sensitivity of economic security of enterprises to external threats may vary depending on various characteristics: type of activity, geographical location, priority in state support, investment attractiveness for foreign partners, and other characteristics. It has been proven that agricultural enterprises of the Cherkasy region have a potentially high level of sensitivity to external threats both by type of activity and by regional characteristics.

An empirical study of the effectiveness of economic security management of agricultural enterprises in the Cherkasy region by the level of sensitivity to external threats (macroeconomic instability by gross domestic product, GDP) was conducted using correlation and regression analysis. According to the State Statistics Service of Ukraine, it was determined that agricultural enterprises in the Cherkasy region have a potentially high level of sensitivity to external threats both by type of activity and by regional basis.

It has been proven that there is a close and direct connection between the dynamics of GDP and the volume of sales of agricultural enterprises of the Cherkasy region. 48% of the studied enterprises have a strong or very strong degree of sensitivity to macroeconomic instability. A close and reciprocal relationship has been proven between the dynamics of GDP and the number of employees in agricultural enterprises of the Cherkasy region.

Proposals for the implementation of safety-oriented management of agricultural enterprises of the Cherkasy region have been proposed.

Ключові слова: економічна безпека, загрози економічній безпеці, безпекоорієнтоване управління, управління економічною безпекою, аграрні підприємства.

Key words: economic security, threats to economic security, security-oriented management, economic security management, agricultural enterprises.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Формування безпекового стану функціонування та розвитку підприємства передбачає формування власної економічної та фінансової стійкості, коли за погіршення макроекономічного середовища підприємство має внутрішній потенціал для збереження діяльності та розвитку у довгостроковій перспективі.

Викликами для діяльності підприємств за останні роки стало поширення коронавірусної інфекції, коли найбільш чутливими стали види діяльності пов'язані з активною взаємодією та переміщенням населення (пасажирські перевезення, туризм, ресторанно-готельний бізнес), а карантинні заходи призвели до втрати їх доходів і частково економічної безпеки. Іншим викликом для діяльності українських підприємств стало запровадження воєнного стану через збройну агресію РФ. Актуальності набуває дослідження чутливості підприємств до зовнішніх загроз в умовах невизначеності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика управління економічною безпекою аграрних підприємств та аграрної галузі загалом досліджена українськими та іноземними вченими. Актуальні питання Проблематика управління економічною безпекою аграрних підприємств та аграрної галузі в умовах воєнного стану відповідно до викликів і загроз, продуктованих воєнними діями та соціально-економічною невизначеністю досліджені у працях [1—12].

Парадигма забезпечення економічної безпеки аграрної галузі обґрунтована у праці Козловського В. О., Зуєва М. С., Паночишен А. М. з обґрунтуванням сутності та складових загроз економічній безпеці аграрної галузі [8, с. 119], актуальних внутрішніх та зовнішніх загроз економічній безпеці [8, с. 120], "дерева завдань" системи забезпечення економічної безпеки аграрної галузі [8, с. 121], що може бути адаптована на регіональному чи корпоративному рівнях. Дискусійним є перелік основних загроз аграріям України, що також досліджено у працях Вдовенко Л. О. та Тітова Д. В. [3], Герасимчука С. Г. [7], Михновецького Ю. [10, с. 47], Пилипенка В. В. та Першина В. М. [11, с. 124—125]. Вдовенко Л. О. та Тітова Д. В. основними загрозами визначали "порушення логістики експорту сільськогосподарської продукції, блокування ринків збуту, руйнування об'єктів інфраструктури, зростання вартості агропромислового виробництва, скорочення посівних площ тощо" [3, с. 15] та обґрунтували адаптовані до існуючих загроз управлінські заходи.

Федуняк І. О., Габор В. С., враховуючи складність аграрного сектору в умовах воєнного стану запропонували основні заходи на державному рівні, що дозволять покращити стан економічної безпеки: "підтримка внутрішнього ринку через зменшення державного втручання та адміністративного тиску на бізнес...; підтримка фінансової стійкості; забезпечення відновлення рівноваги в зовнішній та внутрішній торгівлі; відновлення критичної інфраструктури" [12, с. 115]. Можливими заходами з покращення економічної безпеки аграрних підприємств, на думку Михновецького Ю., є "державна підтримка та субсидії, регулювання

цін та ринкових механізмів, удосконалення законодавчої бази, підтримка наукових досліджень та інновацій" [10, с. 48].

Антошкін В. К. до основних факторів економічної безпеки аграрних підприємств відносив інновації та інноваційні технології [1, с. 50-51], Литвиненко Д. І. — ефективність управління аграрними ризиками ("кліматичні впливи, коливання ринкових цін на продукцію та ресурси, технологічні зміни та інновації в агротехніці" [9, с. 398]). Гривківська О. В., Шершень Н. В. проводили оцінку впливу на економічну безпеку аграрного підприємства виключно фінансових показників, серед яких доведено вплив восьми з п'ятнадцяти показників: "оборотні активи, дебіторська заборгованість, поточні зобов'язання, валовий прибуток, чистий прибуток, собівартість реалізованої продукції, довгострокові зобов'язання та вартість основних засобів підприємств" [6, с. 30].

Враховуючи науковий доробок вчених варто відмітити недостатню увагу до регіональних аспектів управління економічною безпекою аграрних підприємств, оскільки чутливість до наслідків воєнного стану відмінна залежно від наближеності до активних воєнних дій.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета даної статті полягає в емпіричному дослідженні ефективності управління економічною безпекою аграрних підприємств Черкаської області за рівнем чутливості до зовнішніх загроз.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Підходи до розуміння сутності економічної безпеки, що закріплені у чинному законодавстві (Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277), наукових працях вітчизняних вчених-економістів (Герасимчук С.Г., Зуєв М.С., Козловський В.О., Литвиненко Д.І., Паночишен А.М., Пилипенко В.В., Першин В.М. та інші) вказують, що однією з ознак економічної безпеки є стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз [7, с. 85; 8, с. 119—120; 9, с. 397; 11, с. 123].

Особливої актуальності набуває визначена вище ознака економічної безпеки аграрних підприємств в умовах макроекономічної нестабільності та підвищеного рівня зовнішніх загроз. Однак, чутливість економічної безпеки підприємств до зовнішніх загроз може відрізнятися залежно від різних ознак: виду діяль-

ності, географічного розміщення, пріоритетності у державній підтримці, інвестиційна привабливість для іноземних партнерів та інших ознак.

Найбільш чутливими видами економічної діяльності до економічної нестабільності за наслідками поширення COVID-19, згідно з даними Держстату [13], стали тимчасове розміщування й організація харчування (-33,9% фізичного обсягу від 2019 р.), транспорт, поштова та кур'єрська діяльність (-25,0%), професійна, наукова та технічна діяльність (-21,0%), будівництво (-18,0%), мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (-15,9%), в той же час сільське господарство зменшило фізичний обсяг випуску продукції на 11,8%, що підтверджує підвищену чутливість аграрної галузі до економічної нестабільності 2020 р. У 2022 р. було оголошено воєнний стан, що мав множинність напрямів негативного впливу на економічну безпеку та особливо чутливими виявилися тимчасове розміщування й організація харчування (-90,5% фізичного обсягу від 2021 р.), будівництво (-71,6%), професійна, наукова та технічна діяльність (-47,7%), переробна промисловість (-43,4%), транспорт (-41,6%). За підсумками 2022 року фізичний обсяг аграрного сектору зменшився на 40,4%, що підтверджує твердження про підвищену чутливість аграрної галузі до економічної нестабільності.

Черкаська область разом з іншими регіонами виявляли індивідуальну чутливість до зовнішніх загроз. За наслідками поширення COVID-19 та іншими загрозами найбільші втрати фізичного обсягу виробництва з рівнем понад десять відсотків демонстрували Кіровоградська та Миколаївська обл. (-15,4%), Вінницька обл. (-13,9%), Дніпропетровська обл. (-10,7%), Черкаська область за наслідками поширення COVID-19 та іншими загрозами втратила 9,3% фізичного обсягу виробництва, що вказує про підвищену чутливість до економічної нестабільності.

Таким чином, за даними Держстату доведено, що аграрні підприємства Черкаської області мають потенційно високий рівень чутливості до зовнішніх загроз як за видом діяльності, так і за регіональною ознакою.

Перелік показників для оцінки економічної безпеки аграрної галузі у регіональному розрізі залишається дискусійним та формується відповідно потреб дослідження. Вдовенко А. О., Слободянюк В. В., Терлецький П. Г. у власному дослідженні використовують показники обсягу виготовленої продукції, розміри сільськогосподарських угідь,

Таблиця 1. Показники діяльності аграрних підприємств Черкаської області

№	Показник	2019	2020	2021	2022	2023
1	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млн грн, в тому числі:	34804	36035	48012	51093	55247
1.1	виросування однорічних і дворічних культур	26572	26595	36573	40431	42840
1.2	виросування багаторічних культур	86	85	105	к/с	116
1.3	тваринництво	5164	5709	6612	к/с	8273
1.4	змішане сільське господарство	52	92	159	к/с	к/с
1.5	допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність	1792	2194	2562	3044	3441
2	Кількість діючих суб'єктів господарювання, в тому числі:	3618	3557	3443	3028	3395
2.1	виросування однорічних і дворічних культур	2346	2331	2266	2010	2311
2.2	виросування багаторічних культур	75	79	73	47	63
2.3	тваринництво	240	233	227	188	214
2.4	змішане сільське господарство	66	65	65	46	46
2.5	допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність	394	371	364	331	338
3	Кількість зайнятих працівників, осіб, в тому числі:	36787	34550	33997	32863	31003
3.1	виросування однорічних і дворічних культур	24870	23050	22785	23161	22234
3.2	виросування багаторічних культур	338	274	273	к/с	257
3.3	тваринництво	6287	6126	5817	к/с	5439
3.4	змішане сільське господарство	106	119	168	к/с	к/с
3.5	допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність	1714	1657	1687	1576	1502
4	Питома вага підприємств, які отримали збиток, у загальній кількості підприємств, %, в тому числі:	15,7	17,4	11,2	18,3	18,4
4.1	виросування однорічних і дворічних культур	12,8	15,1	7,6	15,6	15,9
4.2	виросування багаторічних культур	32,5	28,6	40,0	42,3	44,8
4.3	тваринництво	30,7	31,7	30,8	29,8	30,9
4.4	змішане сільське господарство	14,3	14,7	11,5	27,3	23,8
4.5	допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність	31,9	22,5	26,7	31,7	23,4

Джерело: побудовано за даними Держстату [13].

кількість підприємств, фінансові результати діяльності підприємств [4]. Сформовано узагальнюючу таблицю з статистичними даними про показники та результати діяльності аграрних підприємств Черкаської області за останні п'ять звітних років (табл. 1).

Оцінка чутливості основних показників діяльності аграрних підприємств Черкаської області до основного макроекономічного показника (ВВП) наведена на рис. 1 та визначена на основі регресійно-кореляційного аналізу з визначенням коефіцієнтів кореляції (r) та детермінації (R^2) та застосуванням класичних шкал [14, с. 69] для оцінки чутливості динаміки показників.

Обсяг реалізованої продукції аграрними підприємствами Черкаської області у гривневому еквіваленті збільшувався та описується регресивним рівнянням, де середнє за п'ять років щорічне збільшення становило близько 28 млрд грн за умови високого рівня кореляції з ВВП та прямим зв'язком ($r = 0,95$; $R^2 = 0,90$). Попередньо нами визначено, що аграрний сектор зазнав негативного впливу воєнного стану у 2022 році, проте аграрні підприємства Черкаської області забезпечили незначне збільшення обсягів реалізації про-

дукції і підтвердили ефективність управління обсягами вирощування, вигодовування та реалізації продукції. Підприємства, що спеціалізуються на вирощуванні однорічних і дворічних культур збільшили обсяги реалізації на 61,2% залишаючись основним джерелом для доходів та внутрішнього економічного потенціалу аграрної сфери, спеціалізуються на вирощуванні багаторічних культур збільшили обсяги реалізації на 34,9%, спеціалізуються на тваринництві збільшили обсяги реалізації на 60,2%.

Для потреб дослідження чутливості реалізованої продукції обсягів аграрними підприємствами Черкаської області сформовано вибірку з 35 аграрних підприємств та за результатами обчислення коефіцієнта кореляції визначено, що 14% досліджуваних підприємств мають зворотній зв'язок обсягу реалізації з динамікою ВВП, відповідно, 86% досліджуваних підприємств мають прямий зв'язок обсягу реалізації з динамікою ВВП. Однак, важливішим є ступінь зв'язку та чутливості підприємств до ВВП (табл. 2), 34% досліджуваних підприємств мають сильний ступінь чутливості та 14% досліджуваних підприємств мають дуже сильний ступінь чутливості.

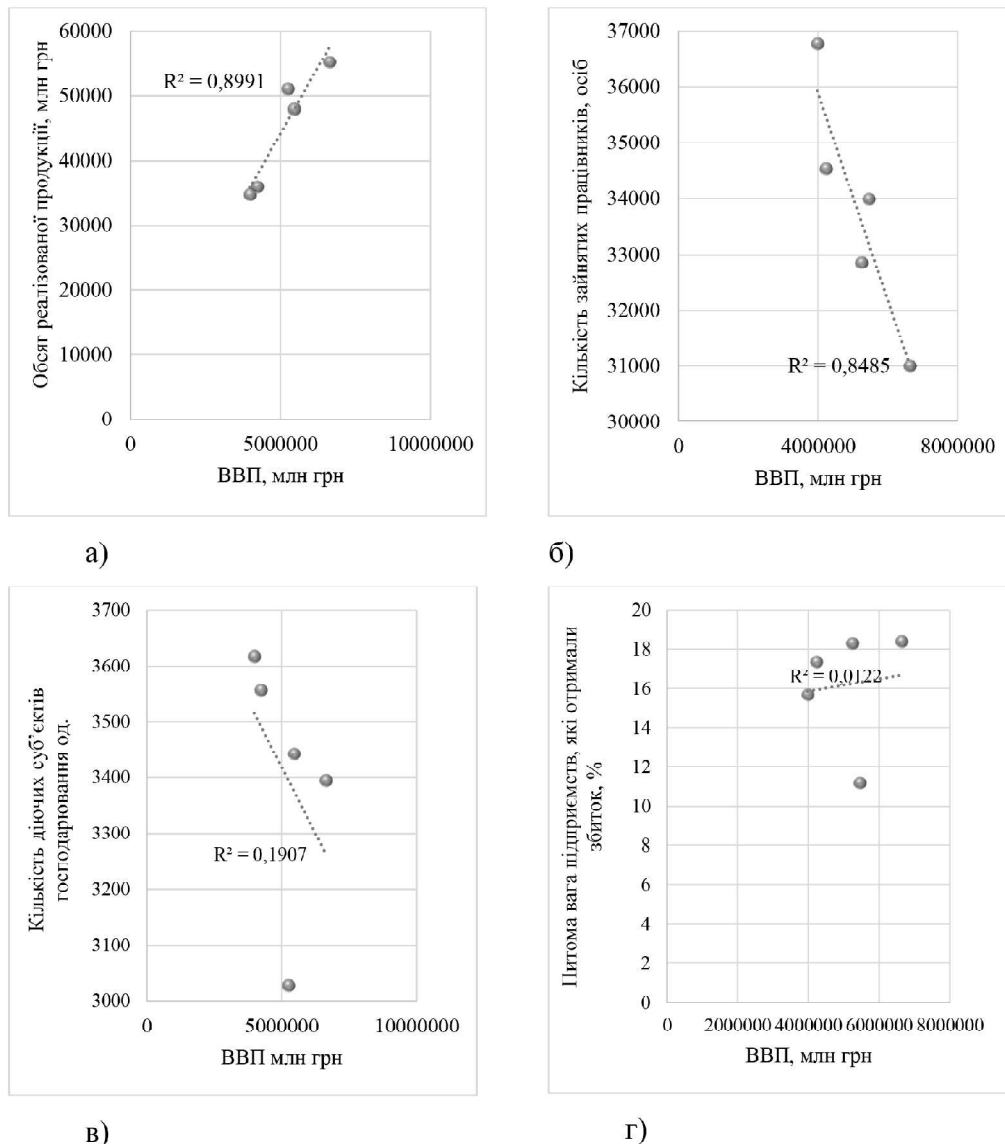

Рис. 1. Кореляційні графіки показників діяльності аграрних підприємств Черкаської області та ВВП

Джерело: побудовано за даними Держстату [13].

Кількість діючих аграрних підприємств Черкаської області не зазнала суттєвих коливань та коефіцієнт варіації перебував у нормативних межах ($CV = 6,75\%$), що одночасно вказує на відсутність високого ступеня чутливості до динаміки макроекономічних показників. Зменшення кількості аграрних підприємств тривало з 2020 року до 2022 року, тобто до початку повномасштабного вторгнення переважно через підприємств з вирощування однорічних і дворічних культур, тваринництва та допоміжної діяльності, що можна пояснити структурними змінами власності, об'єднанням дрібних підприємств через втрату ринкових позицій та формування конкурентоспроможних аграрних корпорацій. Одним з потенційних факторів зменшення діючих аграрних підприємств Чер-

каської області є низький рівень управління економічною безпекою за кадровим, маркетинговим, інноваційним чи інформаційним напрямками.

За чисельністю зайнятих працівників у аграрних підприємствах Черкаської області можна визначити середнє щорічне зменшення на 1300 осіб, що описується лінійним регресійним рівнянням. Найбільше зменшення зайнятих працівників відбулося на підприємствах, що займаються вирощування однорічних і дворічних культур, оскільки і чисельність зайнятих була найвищою. Проблема зменшення зайнятих працівників є комплексною, пов'язаною з залученням частини працездатного населення, в тому числі зайнятого у аграрному секторі до лав ЗСУ, міграція населення у напрямку захід-

них регіонів чи за кордон. Доведено високий рівень зв'язку з ВВП та обернений зв'язок ($r = 0,95$; $R^2 = 0,90$). Оскільки темп скорочення зайнятих працівників у аграрних підприємствах Черкаської області перевищує темп скорочення чисельності підприємств (15,7% проти 6,2%), до актуальних загроз економічній безпеці є подальше скорочення працівників та кадровий дефіцит, гальмування економічного зростання через кадровий дефіцит.

Останнім з аналізованих показників є питома вага збиткових підприємств, тобто підприємств з високим рівнем економічних ризиків та неможливістю забезпечити стійкість до зовнішніх ризиків. Середній рівень % у збитковості аграрних підприємств Черкаської області збільшився з 15,7% у 2019 році до понад 18% у 2022—2023 році, що не корелює з макроекономічними показниками.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Подальша економічна невизначеність формує нові виклики для діяльності підприємств, в тому числі аграрних підприємств Черкаської області, у разі високого рівня чутливості до макроекономічних показників. За результатами емпіричного дослідження доведено, що аграрні підприємства мають високу чутливість обсягів реалізації продукції з ВВП та близько половині з досліджуваної вибірки (СТОВ "Ломовате", СТОВ "Агроко", СТОВ "Воля", ТОВ "Філд-Груп", ТОВ "Агроплант", ТОВ "НВФ "Урожай", ТОВ "Кишенці", СТОВ "Придніпровський край" та інші) рекомендовано сформувати механізм безпекоорієнтованого управління економічною безпекою та запровадити у поточному році. Іншим аграрним підприємствам Черкаської області, що мають низький ступінь чутливості з ВВП рекомендовано сформувати механізм безпекоорієнтованого управління економічною безпекою та впроваджувати у разі майбутнього погіршення стану економічної безпеки.

Література:

1. Антошкін В. К. Врахування пріоритетів економічної безпеки аграрних підприємств в управлінні інноваційними проектами їх розвит-

Таблиця 2. Значення коефіцієнта кореляції обсягів реалізації аграрними підприємствами Черкаської області та ВВП

Значення коефіцієнта кореляції	Більше 0	Менше 0
0-0,3	-	СТОВ «Залевківське», ТОВ «Чорнобайм'ясо»
0,3-0,5	СТОВ «Іскра», ТОВ «Лебединська аграрна компанія»	ФГ «Веселохутірське», ТОВ «Канівське підприємство по відгодівлі худоби»
0,5-0,7	ТОВ «Гладківщинське хлібоприймальне підприємство», ТОВ «Царина 2018»	ТОВ «Кишенці Фруктс», ТОВ «Безпечна», ФГ «Корінний», СТОВ «А.Ф. Злагода», ТОВ «Еко Машрумс», ТОВ «НВЦ «Агробіотехнологія», ТОВ «Золотоніський бекон»
0,7-0,9	ПП «Агрономіка»	ТОВ «НВФ «Урожай», ТОВ «Кишенці», СТОВ «Придніпровський край», СТОВ «Агрофірма Корсунь», ТОВ «Черлис», ТОВ «Маяк-Худяки», ТОВ «Олімп», ПОСП «Уманський тепличний комбінат», ТОВ «Злата-Агро», ТОВ «Компанія «Тріумф Агро», ФГ «Ляцівська Нива», ТОВ «Гранекс-Черкаси»
0,9-0,99	-	СТОВ «Ломовате», СТОВ «Агроко», СТОВ «Воля», ТОВ «Філд-Груп», ТОВ «Агроплант»

Джерело: побудовано за даними власних розрахунків.

ку. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2022. № 2. С. 47—51. doi: 10.33783/1977-4167-2022-52-2-47-51

2. Бовкун О. Формування економічної стійкості та безпеки сільськогосподарських підприємств. Наука. Освіта. Молодь. 2022. № 15(1). — С. 44—47.

3. Вдовенко А. О., Тітов Д. В. Безпека підприємств аграрного сектора економіки: загрози та наслідки. Агросвіт. 2023. № 20. С. 15—22. DOI: 10.32702/2306-6792.2023.20.15

4. Вдовенко А. О., Слободянюк В. В., Терлецький П. Г. Формування умов безпечного підприємництва в аграрному бізнесі. Ефективна економіка. 2024. № 2. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_28 (дата звернення 10.07.2025) <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.26>

5. Волкова Н. В., Кононенко О. І., Кравченко Т. В. Сутність та особливості формування конкурентоспроможності та економічної безпеки сільськогосподарських підприємств. Інфраструктура ринку. 2022. Вип. 68. С. 89—93. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure68-15>

6. Гривківська О. В., Шершень Н. В. Моделювання впливу факторів на формування рівня економічної безпеки сільськогосподарських підприємств. Економіка і управління. 2023. № 2. С. 25—31. DOI: 10.36919/2312-7812.2.2023.25

7. Герасимчук С. Г. Забезпечення економічної безпеки та стійкості аграрного сектору України в умовах військового та пост-військового стану.

Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій. 2023. № 1 (11). С 84—97. <https://doi.org/10.32750/2023-0107>

8. Козловський В. О., Зуєв М. С., Паночішен А. М. Парадигма забезпечення економічної безпеки аграрної галузі в умовах глобалізаційних викликів. *Агросвіт*. 2024. № 4. С. 116—122. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.4.116

9. Литвиненко Д. І. Концепційні положення управління економічною безпекою сільськогосподарських підприємств. *Бізнес Інформ*. 2024. № 11. С. 394—399. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-394-399>

10. Михновецький Ю. Забезпечення економічної безпеки аграрних підприємств як інструмент державного регулювання економіки. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія: Економіка АПК*. 2024. № 31. С. 45—49. <https://doi.org/10.31734/economics2024.31.006>

11. Пилипенко В. В., Першин В. М. Деякі аспекти економічної безпеки аграрних підприємств в умовах війни. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: Економічні науки. 2024. № 10 (1). С. 121—129. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-10>

12. Федуняк І. О., Габор В. С. Економічна безпека аграрних підприємств малого та середнього бізнесу як складова національної безпеки в умовах війни. *Агросвіт*. 2025. № 3. С. 111—116. DOI: 10.32702/2306-6792.2025.3.111

13. Офіційний сайт Держстату. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 10.07.2025).

14. Бойко С. В. Статистика: навчально-методичний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Біла Церква, 2013. 125 с.

References:

1. Antoshkin, V. K. (2022), "Taking into account the priorities of economic security of agricultural enterprises in the management of innovative projects of their development", *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, vol. 2, pp. 47—51. DOI: 10.33783/1977-4167-2022-52-2-47-51

2. Bovkun, O. (2022), "Formation of economic stability and security of agricultural enterprises", *Nauka. Osvita. Molod*, vol. 15 (1), pp. 44—47.

3. Vdovenko, L. O. and Titov, D. V., (2023), "Security of enterprises of the agricultural sector of the economy: threats and consequences", *Agrosvit*, vol. 20, pp. 15—22. DOI: 10.32702/2306-6792.2023.20.15

4. Vdovenko, L. O., Slobodyanyuk, V. V. and Terletsky, P. G., (2024), "Formation of conditions for safe entrepreneurship in agricultural business",

Efektivna ekonomika, vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_2_28 (Accessed 10 July 2025). <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.26>

5. Volkova, N. V., Kononenko, O. I. and Kravchenko, T. V., (2022), "The essence and features of the formation of competitiveness and economic security of agricultural enterprises", *Infrastruktura rynku*, vol. 68, pp. 89—93. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct68-15>

6. Hryvkivska, O. V. and Shershen, N. V. (2023), "Modeling the influence of factors on the formation of the level of economic security of agricultural enterprises", *Ekonomika i upravlinnia*, vol. 2, pp. 25—31. DOI: 10.36919/2312-7812.2.2023.25.

7. Herasymchuk, S. H. (2023), "Ensuring economic security and sustainability of the agricultural sector of Ukraine in conditions of military and post-military conditions", *Yevropeiskyi naukovyi zhurnal ekonomichnykh ta finansovykh innovatsii*, vol. 1 (11), pp. 84—97. <https://doi.org/10.32750/2023-0107>.

8. Kozlovskiy, V. O., Zuiev, M. S. and Panochyshen, A. M. (2024), "Paradigm of ensuring economic security of the agricultural sector in conditions of globalization challenges", *Agrosvit*, vol. 4, pp. 116—122. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.4.116.

9. Lytvynenko, D. I. (2024), "Conceptual provisions of managing the economic security of agricultural enterprises", *Business Inform*, vol. 11, pp. 394—399. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-394-399>.

10. Mykhnovetskyi, Yu. (2024), "Ensuring the economic security of agricultural enterprises as an instrument of state regulation of the economy", *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu pryrodokorystuvannia. Serii: Ekonomika APK*, vol. 31, pp. 45—49. <https://doi.org/10.31734/economics2024.31.006>

11. Pylypenko, V. V. and Pershyn, V. M. (2024), "Some aspects of the economic security of agricultural enterprises in wartime", *International scientific journal "Internauka"*. Series: Economic sciences, vol. 10 (1), pp. 121—129. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-10>

12. Feduniak, I. O. and Habor, V. S. (2025), "Economic security of small and medium-sized agricultural enterprises as a component of national security in wartime", *Agrosvit*, vol. 3, pp. 111—116. DOI: 10.32702/2306-6792.2025.3.111

13. The official site of the State Statistics Service (2025), available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 10 July 2025)/

14. Boiko, S. V. (2013), *Statystyka [Statistics]*, 2nd ed, Bila Tserkva, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 19.08.2025 р.